

स्थानीय राजपत्र

भाग-२

अनुसूची(२)

(दफा ४ तथा अनुसूची-१ को भाग-२ साग सम्बन्धित)

अपिहिमाल गाउँपालिका

खण्ड: ६ संख्या: ९ मिति: २०७९/०८/१९

राजपत्रमा प्रकाशित मिति २०७९।०८।१९

होम स्टे (घरबास) संचालन कार्यविधि, २०७९
भाग २ खण्ड ६ संख्या ९

कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति:-	२०७९/०८/१९
-------------------------------	------------

अपिहिमाल गाउँपालिका
दार्चुला जिल्ला
सुदूरपश्चिम प्रदेश

अपिहिमाल गाउँपालिकाले बनाएको तलउल्लेख बमोजिमको कार्यविधि स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (३) अनुसार सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

होम स्टे (घरबास) संचालन कार्यविधि, २०७९

यस गाउँपालिकाको ग्रामिण तथा शहरी क्षेत्रमा बसोबास गर्ने सर्वसाधारणहरुमा स्वरोजगारका अवसर सिर्जना गरी ग्रामिण अर्थतन्त्रमा सुधार गर्दै समुदायको जीवनस्तर उकास्न तथा ग्रामिण दिगो पर्यटनको विकास प्रवर्धन र व्यवस्थापन गर्नुको साथै पिछ्छाडिएका जाती, महिला, आदिवासीको प्रत्येक सहभागीता हुने गरी होम स्टेको माध्यमबाट व्यवसाय संचालन गरी आयस्तरमा सुधार ल्याउन वाञ्छनीय भएकोले स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (२) एवं प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७४ को दफा ४ बमोजिम अपिहिमाल गाउँकार्यपालिकाले देहाय बमोजिमको होम स्टे कार्यविधि २०७९ तयार गरेको छ ।

१. संक्षिप्तनाम र प्रारम्भ :

- (१) यस कार्यविधिको नाम होम स्टे (घरबास) संचालन कार्यविधि २०७९ रहेको छ ।
- (२) यो कार्यविधि अपिहिमाल गाउँपालिका क्षेत्र भर लागू हुने छ ।
- (३) यो कार्यविधि अपिहिमाल गाउँकार्यपालिका बैठकले स्वीकृत गरेको मिति देखि लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा :

- (क) “होम स्टे” (घरबास) भन्नाले पर्यटकलाई आफ्नै घर समुदायमा आवास, खाना तथा अन्य सेवाप्रदान गर्ने उद्देश्यले निजि वा सामुदायिक रूपमा व्यवस्थापन गरी संचालन गरिएको होम स्टे (घरबास) लाई सामुदायिक होम स्टे सम्झनु पर्दछ ।
- (ख) “सामुदायिक होम स्टे (घरबास)” भन्नाले ग्रामिण तथा शहरी क्षेत्रमा कम्तीमा पाँच वटा अलग (अलग स्वामित्व भएका घरधनीले सामुदायिक रूपमा व्यवस्थापन गरी संचालन गरिएको होम स्टे (घरबास) लाई सामुदायिक होम स्टे सम्झनु पर्दछ ।
- (ग) “निजीहोम स्टे (घरबास)” भन्नाले ग्रामिण तथा शहरी क्षेत्रमा एकल रूपमा दर्ता गरी निजि स्तरमा संचालित होम स्टेलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (घ) “गाउँपालिका भन्नाले” सुदूरपश्चिम प्रदेश दार्चुला जिल्लामा अवस्थित अपिहिमाल गाउँपालिकालाई सम्झनु पर्दछ ।
- (ङ) “होम स्टे (घरबास) व्यवस्थापनतथा संचालन समिति” भन्नाले दफा ९ बमोजिम गठन भएको समिति सम्झनु पर्दछ ।
- (च) “प्रमुख” भन्नाले अपिहिमाल गाउँपालिकाको प्रमुखलाई सम्झनु पर्दछ ।

३. उद्देश्य : होम स्टे संचालनका मुख्य उद्देश्य देहाय बमोजिमका हुनेछन् :

- (क) होम स्टे संचालन गरी पर्यटन क्षेत्रको प्रतिफल ग्रामिण समुदाय, पिछ्छाडिएका जातजाती तथा आदिवासी समुदायमा पुऱ्याउने,
- (ख) ग्रामिण क्षेत्रका जनतालाई पर्यटन व्यवसाय तथा सेवामा उन्मुख गराउने,
- (ग) ग्रामिण तथा शहरी स्थानीय समुदायको आयस्रोत वृद्धि गरी जीवनस्तर सुधारने,

- (घ) होम स्टेमा खाने सुविधामात्र नभई पर्यटकलाई सुलभ, सरल र सहज वातावरणमा स्थानीय जनजीवन, स्थानीय परिकार, रीतिरिवाज, कला संस्कृति, रहनसहन, स्थानीय पर्यटकीय क्षेत्र आदिको बारेमा अनुभव हासिल गर्ने मौका दिने,
- (ङ) ग्रामिण पर्यटनमा रमाउने पर्यटकलाई सहज बसोबासको व्यवस्थापन गरी गाउँका ऐतिहासिक, धार्मिक र रमणीय स्थानको बारेमा जानकारी दिने,
- (च) फोहोर मैलाको उचित व्यवस्थापन गरी स्वच्छ गाउँ तथा शहरको निर्माण गर्ने,
- (छ) गाउँका युवाहरूलाई गाउँमा नै स्वरोजगार सिर्जना हुने खालको कार्यहरू जस्तै प्रकृति पथप्रदर्शक, हस्तकला, अर्गानिक खेतिमा उन्मुख गराउने,
- (ज) समुदायमा संग्रहालय तथा सांस्कृतिक घरको निर्माण गरी पर्यटकलाई आकर्षित गर्ने वातावरण सिर्जना गर्ने ।

४. होम स्टेको वर्गीकरण : व्यवस्थापनको दृष्टिकोणबाट होम स्टेलाई दुई भागमा विभाजन गर्ने ।

- (क) सामुदायिक होम स्टे : यस कार्यविधिको अनुसूची-२ मा उल्लेखित मापदण्ड पूरा गरी अलग-अलग स्वामित्व भएका कम्तीमा पाँच वटा घरधनीले सामूहिक व्यवस्थापन गरी संचालन गरेको होम स्टेलाई सामुदायिक होम स्टे मानिन्छ ।
- (ख) निजि होम स्टे : कुनै व्यक्तिले एकल रूपमा दर्ता गरी निजिस्तरमा संचालित होम स्टे निजि होम स्टे मानिन्छ ।

५. दर्ताका लागि निवेदन दिने :

- (१) होम स्टे संचालन गर्न चाहने व्यक्ति वा समुदायले देहाय बमोजिम कागजात सहित अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा रु.५००/- को नगदी रसिद काटी गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

सामुदायिक होम स्टेका लागि :

- (क) कम्तीमा पाँच जना घरधनीले आ-आफ्नो घरमा सामूहिक रूपमा होम स्टे संचालन गर्न सहमत भएको लिखित प्रतिवद्धता पत्र,
- (ख) वडा कार्यालयको सिफारिस पत्र,
- (ग) जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा वा पैतृक सम्पत्ती यकिन हुने प्रमाण वा मञ्जुरीनामा,
- (घ) शहरी क्षेत्रभित्र भएमा नक्सापासको प्रतिलिपि,
- (ङ) होम स्टे संचालनको नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।

निजि होम स्टे लागि :

- (क) वडा कार्यालयको सिफारिस पत्र,

- (ख) जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा वा पैतृक सम्पत्ति यकिन हुने प्रमाण वा मञ्जुरीनामा वा यदि भाडाको जग्गामा संचालन गर्ने भए कम्तिमा १० वर्षको जग्गा भाडा सम्झौताको प्रतिलिपि,
- (ग) शहरी क्षेत्रभित्र भएमा नक्सा पासको प्रतिलिपि,
- (घ) होम स्टे संचालकको नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन प्राप्त भएपछि प्रमुखले देहाय बमोजिमको पाँच सदस्यीय निरीक्षण टोली गठन गर्नेछ र उक्त अनुसूची -२ बमोजिमको मापदण्ड पुरा भए नभएको बारेमा १ महिनाभित्र प्रतिवेदन पेश गर्नेछ ।
- (क) सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष, - संयोजक
- (ख) स्वास्थ्य, कृषि र वन तथा वातावरण हेर्न कर्मचारी -१ - सदस्य
- (ग) होम स्टे व्यवस्थापन तथा संचालन समितिको प्रतिनिधि १ - सदस्य
- (घ) विज्ञ १ -सदस्य
- (ङ) सम्बन्धित वडाको वडा सचिव, सचिव
- (३) उपदफा (२) बमोजिमको निरीक्षणबाट तोकिएको मापदण्ड पूरा भएको प्रतिवेदन प्राप्त भएमा गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयले सात दिनभित्र पाँचहजार रुपैयाँ सामुदायिक होम स्टेका लागि र तिन हजार रुपैयाँ निजी होम स्टे लागि शुल्क लिई अनुसूची- ३ बमोजिमको ढाँचामा तोकिएको अधिकारीबाट होम स्टे संचालनको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।
- (४) मापदण्ड पूरा नगरेका होम स्टेको हकमा निरीक्षण टोलीको प्रतिवेदन अनुसार सुधार गर्ने समय दिइनेछ र पुनः स्थलगत निरीक्षण गरी उदफा (३) बमोजिम दर्ता प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।

६. होम स्टे दर्ताका लागि न्यूनतम मापदण्डहरु :

(१) होम स्टे दर्ताका लागि देहाय बमोजिमको न्यूनतम मापदण्ड पूरा गर्नुपर्नेछ :

- (क) पाहुनाको लागि हरेक घरमा कम्तीमा एक कोठा र दुई बेड भएको हुनु पर्नेछ र बढीमा चार कोठा र आठ बेड मात्र राख्न पाइने,
- (ख) शौचालय र स्नानगृहको अनिवार्य व्यवस्था भएको हुनुपर्ने,
- (ग) घरायसी र वातावरणीय सरसफाईको राम्रो व्यवस्था हुनुपर्नेछ र फोहोर मैला व्यवस्थापनका लागि कुहिने तथा नकुहिने फोहोरको छुट्टा-छुट्टै व्यवस्था भएको हुनुपर्ने,
- (घ) सेवा, सुविधा र गुणस्तरका आधारमा खानपानका वस्तुहरु र आवासको आधारमा औचित्यपूर्ण मूल्य सहितको मेनुको व्यवस्था भएको हुनुपर्ने,
- (ङ) संचारका न्यूनतम सुविधाहरु जस्तै टेलिफोन वा ईन्टरनेटको व्यवस्था भएको हुनुपर्ने

(२) होम स्टे दर्ताको लागि आवश्यक अन्य मापदण्ड अनुसूची -२ बमोजिम हुनेछ ।

७. होम स्टेका मुख्य पर्यटकीय क्रियाकलाप :

- (१) होम स्टे सांचालकले मनोरञ्जनका लागि पाहुनाको चाहना अनुसार स्थानीय क्षेत्रमा संचालन हुने साँस्कृतिक कार्यक्रम र परम्परागत खेलमा सहभागी गराउने,

(२) पाहुनाको चाहाना अनुसार उपलब्ध हुने क्षेत्रमा जंगल, ट्रेक, इकोट्रेक, कृषिफार्म अवलोकन, अध्ययन तथा सिकाई केन्द्र, संग्रहालय, दृश्यावलोकन, गाउँअवलोकन आदि जस्ता मुख्य पर्यटकीय क्रियाकलापको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा लेखिदेखि बाहेक होम स्टेले देहाय बमोजिमको कार्यक्रमको आयोजना गर्नु पर्नेछ ।

(क) स्थानीय प्रचलन अनुसार फूलमालाका साथ पर्यटक स्वागतको व्यवस्था गर्ने,

(ख) पर्यटकहरूलाई सामुदायिक भवन वा खुला ठाउँमा मौलिक परम्परा वा साँस्कृतिकमा आधारित साँस्कृतिक कार्यक्रमहरूको प्रस्तुती, मेला, जात्रा जस्ता गतिविधिहरू आयोजना गरी सहभागी गराउने,

(ग) साँस्कृतिक सम्पदा, संग्रहालय, घरेलु तथा हस्तकला सामाग्री उत्पादन केन्द्र, रमणीय क्षेत्रको दृश्यावलोकन, भरना, जंगल, वन्यजन्तु तथा चरा अवलोकन आदिको व्यवस्था गर्ने,

(घ) स्थानीय कृषि, घरेलु तथा हस्तकला प्राविधिमा सहभागी गराई पर्यटक तथा स्थानीय जनताबीच जीवनशैली, कला संस्कृति, भेषभुषा आदि विषयमा अवलोकन, अनुभव तथा ज्ञानको आदानप्रदान गराउने,

(ङ) होम स्टेमा बस्ने पर्यटकहरूलाई गाउँघरमा उत्पादित स्थानीय तथा प्राङ्गारिक खाना खुवाई फरकपनको अनुभूती दिने,

(च) पर्यटकहरूलाई होम स्टेमा रहँदा उत्कृष्ट आतिथ्यता सहित पारिवारिक वातावरणमा बसि रहेको अनुभव दिलाउने,

(छ) स्थानीय उत्पादन र संस्कृति भल्कने मायाको चिनो र फुलमाला सहित पर्यटकलाई विदाई गर्ने,

(ज) पर्यटक होम स्टेबाट विदाई भएपछि एकपटक उनीहरू गन्तव्यमा पुगे नपुगेको जानकारी लिने ।

८. होम स्टे दर्ता पुरा गर्नुपर्ने अन्य मापदण्डहरू: होम स्टे सञ्चालकले दर्ता पश्चात पूरा गर्नुपर्ने अन्य मापदण्डहरू देहाय बमोजिम हुनेछन् :

(क) सुरक्षा निकायसँग समन्वय गरी पर्यटक सुरक्षाको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने,

(ख) पर्यटकको स्वास्थ्य स्थितिको पूर्व जानकारी लिई सोही बमोजिमको खानपानको व्यवस्था गर्नुपर्ने तथा पर्यटक बिरामी भएमा स्थानीय स्वास्थ्य चौकी वा अस्पतालसँग समन्वय गरी उपचारको व्यवस्था गर्ने,

(ग) सामुदायिक होम स्टेको लागि कम्तिमा एक सामुदायिक भवन वा हलको व्यवस्था हुनुपर्ने,

(घ) हरेक वर्ष लेखा परीक्षण गराउने र पर्यटकको तथ्यांक व्यवस्थित गरी राख्नु पर्ने,

(ङ) प्रत्येक वर्ष असोज मसान्तसम्म आन्तरिक राजश्व विभाग अन्तर्गतका कार्यालयबाट कर चुक्ता गर्नुपर्ने,

(च) हाल संचालित संघीय सरकारका विभिन्न निकायमा दर्ता भएका होम स्टेहरू समेत कर चुक्ता गरी अन्य आवश्यक विवरण सहित गाउँपालिकामा दर्ता गर्नुपर्ने,

(छ) होम स्टेको वार्षिक प्रतिवेदन र आर्थिक प्रतिवेदन गाउँपालिकाको सम्बन्धित शाखामा पेश गर्नुपर्ने,

(ज) होम स्टेमा आउने पर्यटकलाई सम्भव भएसम्म प्राकृतिक चिकित्सा लगायत अन्य गतिविधिहरू संचालन गरी बसाईका दिन लम्ब्याउन पहल गर्नुपर्ने,

(झ) होम स्टेको मुल मर्म विपरित वा होटेल लजको आकारमा चलेको पाइएमा उक्त होम स्टे खारेज हुने भएकोले त्यस्ता होटेल व्यवसायी यथाशिघ्र कम्पनिको रुपमा दर्ता हुनुपर्ने ।

९. होम स्टे व्यवस्थापन तथा संचालन समिति :

(१) सामुदायिक होम स्टे संचालन गर्नको लागि संचालकले साधारण सभावा भेला गरी देहाय बमोजिमको होम स्टे व्यवस्थापन तथा संचालन समिति गठन गर्नुपर्नेछ :

- (क) समुदायका सदस्यहरुबाट एक जना - अध्यक्ष
- (ख) समुदायका सदस्यहरुबाट एक जना - उपाध्यक्ष
- (ग) समुदायका सदस्यहरुबाट एक जना - कोषाध्यक्ष
- (घ) समुदायका सदस्यहरुबाट एक जना - सदस्य
- (ङ) समुदायका सदस्यहरुबाट एक जना - सदस्य-सचिव

(२) होम स्टेमा सहभागी हुने घर संख्याको आधारमा समावेशी हुने गरी समुदायले थप ६ जना सदस्यको चयन गर्न सक्नेछ । सम्म

(३) होम स्टे व्यवस्थापन तथा संचालन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

(क) पर्यटकीय क्रियाकलापहरु र पर्यटक र संचालकहरुले पालना गर्नुपर्ने आचार संहिताको बारेमा जानकारी गराउने ।

(ख) आगन्तुक पाहुनाको स्वागत तथा आवासको व्यवस्था मिलाउने,

(ग) पाहुनाको दर्ता तथा रेकर्डको व्यवस्था गर्ने,

(घ) आय-व्ययको सेस्ता व्यवस्थित र दुरुस्त राख्ने,

(ङ) प्रत्येक होम स्टे र ग्रामिण क्षेत्रको सरसफाई तथा अन्य व्यवस्थापन पक्षको नियमित अनुगमन गर्ने,

(च) स्थानीय पर्यटक प्याकेजहरुको निर्माण र प्रचार प्रसार गर्ने,

(छ) स्थानीय प्रविधि, ज्ञान सिप, वातावरण, परम्परा, शैली, भेषभुषा, कलातथा संस्कृतिको खोजी तथा संरक्षण गर्ने,

(ज) नेपाली सांस्कृतिक कार्यक्रमहरुको प्रदर्शन/व्यवस्थापन गर्ने,

(झ) पाहुनाको स्वास्थ्योपचार, अन्य आकस्मिक सेवाको व्यवस्थापन र समन्वय गर्ने,

(ञ) होम स्टे जाने पथचिन्ह (साइनेज) तथा लोकेसन नक्शा तयार गरी आवश्यक स्थानमा राख्ने,

(ट) पर्यटक आवास गृहमा उपलब्ध हुने सेवा, सुविधाकृ गुणस्तरका आधारमा मेनु/मुल्य निर्धारणमा एकरूपता कायम गर्ने साथै प्रत्येक होम स्टे संचालकको घरमा देहाय बमोजिमको संक्षिप्त विवरण सहितको बोर्ड राख्न लगाउने ।

होम स्टेको नाम :

दर्ता नं. :

फोन नं. :

इ-मेल :

- (ठ) प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको पैतीस दिनभित्र अनुसूची ५ बमोजिम पाहुना संख्या, प्रमुख क्रियाकलाप आय तथा व्यय देखिने वार्षिक प्रतिवेदन गाउँपालिकामा पठाउनु पर्ने,
- (ड) गाउँ स्तरीय होम स्टे समितिसँग नियमित सम्पर्क र संचार गर्ने,
- (ढ) अनुसूची-४ बमोजिमको सूचना पाहुनाले देख्ने स्थानमा राख्नु पर्ने,
- (ण) होम स्टे विकास, प्रबर्द्धन तथा व्यवस्थापनका लागि अध्ययन, अवलोकन भ्रमण जस्ता कार्य गर्ने,
- (त) कुनै निकायबाट प्राप्त सहयोगको उपयुक्त ठाउँमा लगानी गर्ने,
- (थ) विभिन्न निकायहरुको समन्वयमा होम स्टे, पथप्रदर्शक, फोहोर मैला व्यवस्थापन जस्ता तालिमहरुको आयोजन गर्ने,
- (द) होम स्टेको विकास, प्रबर्द्धन तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक अन्य कार्यहरु गर्ने ।

१०. गाउँस्तरीय होम स्टे समन्वय समिति :

- (१) गाउँपालिकाले होम स्टेको माध्यमबाट पर्यटन विकास, प्रबर्द्धन र समन्वय गर्नका लागि एक होम स्टे समन्वय समितिको गठन गर्न सक्नेछ ।
- (२) गाउँपालिकाको प्रमुख वा निजले तोकेको कार्यपालिका सदस्यको संयोजकत्वमा सामुदायिक र निजिहोम स्टे संचालकका प्रतिनिधि, निजि पर्यटन व्यवसायी र आवश्यक विषयगत शाखाका कर्मचारीहरु प्रतिनिधि रहने गरी ५ देखि ११ जना सम्मको गाउँस्तरीय होम स्टे समन्वय समिति गठन गर्न सकिनेछ ।
- (३) गाउँस्तरीय होम स्टे समन्वय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ,
- (क) होम स्टे व्यवस्थापन समितिहरु बीच समन्वय र सहजीकरण गर्ने,
- (ख) पूर्वाधिकार विकास र क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (ग) आकस्मिक स्वास्थ्य सम्बन्धी सहयोग र समन्वय गर्ने,
- (घ) सम्भाव्य पर्यटकीय सम्पदाहरुको विवरण तयार गर्ने,
- (ङ) पर्यटकको संचार तथा सुरक्षामा समस्या देखिएमा सहयोग गर्ने,
- (च) पर्यटन सूचना केन्द्रको स्थापना गर्ने र अभिलेख व्यवस्थित गर्ने,
- (छ) स्थानीय कृषि उत्पादन प्रयोग गर्ने तथा प्राङ्गारिक कृषि प्रबर्द्धन गर्न स्थानीय कृषि जैविक प्रविधिमा सहयोग पुर्याउने ।

११. पर्यटन पूर्वाधार विकास योजनामा सहयोग सम्बन्धी व्यवस्था :होम स्टे पर्यटन पूर्वाधार विकास तथा संरक्षण सम्बन्धी योजनामा गाउँपालिकाले आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्न सक्नेछ ।

१२. अनुगमन तथा निरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था :

- (१) संघ, प्रदेश, गाउँपालिका वा अन्य तोकिएको निकायले आवश्यकता अनुसार समय समयमा होम स्टे व्यवस्थापन तथा संचालन समितिका कार्यहरु तथा प्रत्येक होम स्टेको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्न सक्नेछ ।
- (२) तोकिएको निकायबाट हुने अनुगमन तथा निरीक्षणका क्रममा तोकिएको मापदण्ड पूरा नगर्ने होम स्टेलाई मनासिव माफिकको म्याददिई मापदण्ड पूरार गर्न लगाउनु पर्नेछ ।

- (३) उपदफा (१) बमोजिमको म्यादभिन्न पनि मापदण्ड कायम गर्न नसकेका होम स्टेलाई निलम्बन वा खारेज गर्न सक्नेछ ।
- (४) स्विकृत कार्यक्रम तथा बजेट अनुसारको कामको कार्यान्वयनको क्रममा र कार्य सम्पन्न भएपछि सम्बन्धित निकायबाट अनुगमन तथा निरीक्षणको काम हुनेछ ।
- (५) कुनै होम स्टे संचालकले मापदण्ड पालना नगरेको वा सो सम्बन्धी गुनासो आएमा गाउँपालिकाबाट कुनै पनि समयमा निरीक्षण गरी आवश्यक निर्देशन दिन सकिनेछ । सो निर्देशनको पालना गर्नु होम स्टे संचालकको कर्तव्य हुनेछ ।
- (६) होम स्टेको संचालकहरू वाञ्छनीय गतिविधिमा संलग्न भएको पाइएमा उक्त होम स्टेको कानून बमोजिम कारवाही सहित दर्ता खारेजी हुनेछ ।

१३. नवीकरण :

- (१) सामुदायिक तथा निजि होम स्टे संचालकले देहाय बमोजिमको कागजात संलग्न गरी हरेक वर्ष होम स्टे नवीकरणको लागि गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा रु.१०००/- रुपैयाँको रसिद काटी निवेदन दिनु पर्नेछ ।
  - (क) नवीकरण अवधिसम्मको लेखा परीक्षण प्रतिवेदन, प्रगति प्रतिवेदन र होम स्टेले पर्यटकलाई प्रदान गरेको सेवाको विवरण,
  - (ख) सामुदायिक होम स्टेको हकमा होम स्टे व्यवस्थापन तथा संचालक समितिको प्रगति प्रतिवेदन (पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम संचालन गरेको भए सोको समेत प्रगति प्रतिवेदन),
  - (ग) सामुदायिक होम स्टेको हकमा माथिको विवरण सहित व्यवस्थापन समितिको निर्णयको प्रतिलिपि ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम नवीकरणको लागि निवेदन पर्न आएमा गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयले होम स्टेको निरीक्षण गरी मापदण्ड पूरा भएकाको हकमा होम स्टेको नवीकरण गर्नेछ र पूरा नभएका होम स्टेको नवीकरण हुने छैन ।

१४. प्रचार प्रसार तथा बजारीकरण :होम स्टेको होर्डिङ बोर्ड, साइनबोर्ड, ब्रोसियर, पोष्टर, सिडी जस्ताप्रचार प्रसारका सामाग्रीहरूको उत्पादन, वेभसाइट, पत्रपत्रिका, रेडियो, टेलिभिजन, उत्सव, मेला, महोत्सव, गैर आवासीय नेपालीसँगको सहकार्य, टुर अपरेटर तथा पत्रकारहरूलाई परिचयात्मक भ्रमण, भ्रमण प्योकजहरूको निर्माण तथा विक्रि जस्ता क्रियाकलापहरू पर्यटन सम्बन्धी स्थानीय कार्यालय तथा संस्था र गाउँपालिकाले निजि क्षेत्रका ट्राभल एजेन्सीसँग सहकार्य गरी होम स्टे प्रचार प्रसार तथा बजारीकरण गर्न सक्नेछ ।

१५. विविध :

- (१) कुनै उत्सव, धार्मिक मेलाहुने स्थान र समयमा आउने पर्यटक, दर्शनार्थी तथा तीर्थालुहरूको बसोबास र खानपानको बन्दोबस्त मिलाउन होम स्टे संचालनको लागि स्थानीय समुदाय समेतको सहभागितामा अनुरोध भएमा यस कार्यविधिको अन्य व्यवस्थाहरूको अधिनमा रही संचालन अनुमति दिन सकिनेछ ।
- (२) होम स्टेमा ट्राभल एजेन्सी मार्फत आउने पर्यटकको वीमा गराउने जिम्मेवारी सम्बन्धित ट्राभल एजेन्सीको हुनेछ । व्यक्तिगत रुपमाआउने पर्यटकको हकमाविमा गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित पर्यटकको नै हुनेछ ।
- (३) होम स्टे संचालन गर्ने संचालकले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम नेपाल राष्ट्र बैंकको पूर्व स्वीकृति लिएर मात्र विदेशी मुद्राको कारोबार गर्नु पर्नेछ ।
- (४) होम स्टे संचालन सम्बन्धी आधारभूत तालिम तथा प्रशिक्षणहरू विभिन्न आधिकारिक संस्थाबाट प्राप्त गर्न सकिनेछ ।

- (५) पर्यटकीय गतिविधिमा नै असर पर्ने गरी नाजायज काम (ठगी, चोरी, महिला हिंसा, निकृष्ट बालश्रम, बाल योन शोषण लगायत सबै खाले बालहिंसा र अमानवीय व्यवहार, वन्यजन्तुको शिकार, अवैध वन पैदावरको कारोबार, आखेटोपहारको विक्रिवितरण) गरेको भनी कुनै पर्यटक तथा स्थानीय जनताबाट निवेदन पर्न आई सो कसुर ठहर भएमा वा अनुगमनको क्रममा प्रमाणित भएमा त्यस्तो निजि होम स्टे वा सामुदायिक होम स्टेको सदस्यलाई पुनः होम स्टे संचालन गर्न नपाउने गरी निजको दर्ता खारेज गर्न सकिनेछ ।

अनुसूची १

(दफा ५ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

होम स्टे दर्ताका लागि दिइने निवेदन

श्री अपिहिमाल गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
खण्डेश्वरी, दार्चुला ।

म/ हामीहरूले ..... वडा नं. .... टोल/गाउँ
..... मा संचालन गर्न लागेको होम स्टे संचालन कार्यविधि २०७९ बमोजिम
निजि/सामुदायिक होम स्टेको रुपमा दर्ता गरी पाउन निवेदन गर्दछु/गर्दछौं ।

होम स्टे संचालन कार्यविधि २०७९ को अधिनमा रही आफ्नो होम स्टे संचालन गर्दछु/गर्दछौं ।

संलग्न कागजात :

१. होम स्टे संचालन गर्ने निवेदकको नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
२. होम स्टे संचालन गर्ने प्रत्येक घरधनीको जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा वा पैतृक सम्पती भल्कने प्रमाण वा मञ्जुरीनामा वा भाडामा लिएको भए सो सम्भौताको प्रतिलिपि ।
३. प्रत्येक घरधनीले होम स्टे संचालन गर्न मञ्जुर गरेको कागजात सहित होम स्टे व्यवस्थापन तथा संचालक समितिको निर्णयको प्रतिलिपि ।
४. व्यवस्थापन समिति गठन तथा दर्ता गर्ने सम्बन्धी स्थानीय भेलाको निर्णय ।
५. सम्बन्धीत वडाको सिफारिस ।
६. आधारभूत प्रशिक्षण लिएको भए सो को प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
७. फोटो २ प्रति

होम स्टे यूनिटहरु (दर्ता हुने व्यक्तिहरुको विवरण)

क्र.सं.	संचालकको नाम थर	ठेगाना

नोट: सामुदायिक होम स्टेको हकमा व्यवस्थापन तथा संचालन समितिको अध्यक्ष वा अधिकार प्राप्त व्यवस्थापन समितिको सदस्यले निवेदन दिनुपर्नेछ ।

निवेदकको

नामथर : .....

ठेगाना : .....

मिति : .....

अनुसूची- २

(दफा ६ को उपदफा (२) र दफा ५ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धीत)

होम स्टे संचालनका आधारभूत मापदण्ड :

१. होम स्टेका लागि घर, कोठा र शैया :

- (क) सहज पहुँचका लागि बाटोको प्रबन्ध भएको, घरहरु मौलिक संस्कृति भल्कने र हावा हुरी, जंगली जनावर आदिबाट सुरक्षित हुनुपर्ने, खुला, हिलो तथा धुलो रहित सफा सुगधर हुनु पर्नेछ ।
- (ख) होम स्टेमा पाहुनाका लागि कम्तीमा एउटा अलगगै कोठा हुनु पर्नेछ ।
- (ग) होम स्टे संचालन गर्ने एक घरमा बढीमा ४ कोठा पर्यटकका लागि छुट्याउन सकिनेछ ।
- (घ) एउटा कोठामा बढीमा २ वटा मात्र ओछ्यान रहनु पर्नेछ । ओछ्यान कम्तीमा ६.५ फिट लम्बाई र ३ फिट चौडाईको हुनु पर्नेछ ।
- (ङ) भुईमा कार्पेट वा राडी वा सफा गुन्दी ओछ्याएको हुनुपर्नेछ ।
- (च) ढोकामा खुट्टा पुछ्ने डोरम्याट भएको हुनुपर्नेछ ।
- (छ) नरम खालको सेतो तन्नाभएको र सेतै खोल भएको ओढ्नेको व्यवस्थाहुनुपर्नेछ ।
- (ज) उपयुक्त स्थानमा लुगा भुण्ड्याउने व्यवस्था भएको हुनुपर्नेछ ।
- (झ) कोठामा विजुली बत्ती वा लाल्टिन वा मैनवत्ती वा टुकी पानस बाल्ने व्यवस्था हुनुपर्नेछ ।
- (ञ) सुत्ने कोठामा राम्रा-राम्रा दृश्य र स्थानीय संस्कृति भल्कने तस्विरहरु भएमा राम्रो हुनेछ ।
- (ट) सुत्ने कोठामा धुँवा आउने हुनु हुदैन । भान्सा कोठा र भ्याड कोठा पर्यटक सुताउनका लागि प्रयोग हुनु हुँदैन ।
- (ठ) फोहोर फाल्ने एउटा टोकरी (डस्टवीन) को व्यवस्थाहुनु पर्नेछ ।
- (ड) प्रत्येक पाहुनाका लागि एकजोर चप्पलको व्यवस्था हुनु पर्नेछ ।
- (ढ) भित्तामा एउटा अर्धकद देखिने ठूलो ऐना भुण्डाएको हुनु पर्नेछ ।
- (ण) सम्भव भएसम्म सुत्ने कोठामा २ वटा कुर्सी राख्नु राम्रो हुनेछ ।
- (त) सम्भव भएसम्म सुत्ने कोठामा चिया टेबल राख्नु राम्रो हुनेछ ।
- (थ) पर्यटकले देख्ने ठाउँमा त्यस होम स्टेका फरक खालका विशेषता र धार्मिक, ऐतिहासिक तथा रमणीय स्थानको बारेमा जानकारी दिने बोर्ड राख्नु राम्रो हुनेछ ।
- (द) पर्यटकले पालना गर्नुपर्ने अनुसूची-४ बमोजिमका आचार संहिता प्रष्ट देखिने गरी उपयुक्त स्थानमा टाँस्नु पर्नेछ र सो आचार संहिताको बारेमा पाहुनालाई शुरुमै जानकारी दिनु पर्नेछ ।
- (ध) मेनुमा उल्लेख भए बाहेकका अन्य क्रियाकलाप/सेवामा पर्यटकहरुलाई अतिरिक्त शुल्क तिर्न बाध्य पार्न हुँदैन ।

२. शौचालय र स्नान घर :

- (क) सुविधायुक्त अपाङ्ग तथा बालमैत्री र सफा शौचालय हुनु पर्नेछ ।
- (ख) होम स्टे संचालन गर्ने घर वा समुदायले नुहाउनका लागि सुविधायुक्त र सफा स्नान घरको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
- (ग) स्नान घरमा पानीको बाल्टी, मग, सावुन, रुमाल आदि आधारभूत वस्तुहरु हुनु पर्नेछ ।

३. भान्सा कोठा र खानाखाने व्यवस्था :

- (क) पाहुना राख्ने घर/कोठा नजिक गाई भैंसी अथवा भेडा बाखा, सुँगुर, कुखुरा आदि वाध्न वा पाल्न पाइने छैन ।

- (ख) धेरै धुँवा नहुने भान्सा (उन्नत वा सुधारिएको चुलो) भएको हुनु पर्नेछ । बायो ग्यास वा गोबर ग्यासको उपयोगलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ ।
- (ग) पानीको सुविधा मिलाउनु पर्ने र खाने पानी फिल्टर गरेर वा उमालेर मात्र दिने गर्नु पर्नेछ ।
- (घ) स्थानीय खानाका परिकारहरूलाई स्वस्थकर ढंगले पकाउने र खुवाउने प्रबन्ध हुनु पर्नेछ ।
- (ङ) सानो तथा मौलिक खालको डाइनिङ टेबलको पनि प्रबन्ध भए राम्रो हुनेछ ।
- (च) खानाको परिकारको सकभर पूर्ण विवरण तथा मूल्य निर्धारण गरिएको (मेनु भएको) हुनु पर्नेछ ।
- (छ) नेपालीहरूलाई राम्रोसँग पलेटी कसेर बसेर खान मिल्ने ठाउँ हुनुपर्ने ।

४. स्वास्थ्य, सरसफाई तथा सुरक्षा :

- (क) बास बस्ने कोठा तथा सुत्ने विस्तारमा किरा, लामखुट्टे आदिबाट सुरक्षित भएको हुनु पर्नेछ ।
- (ख) सामुदायिक रुपमा प्राथमिक उपचारको व्यवस्था हुनुपर्ने, खुला नाली र ढल नभएको हुनु पर्नेछ ।
- (ग) वातावरण मैत्री कृषि, पर्यटन क्रियाकलाप, पर्यटकीय सम्पदाहरूको संरक्षण, सार्वजनिक शौचालयको व्यवस्था, फूलबारी र वृक्षारोपण गरी हरियाली हुनु पर्नेछ ।

५. अन्य :

- (क) यथा संभव अग्नी नियन्त्रणको व्यवस्था हुनुपर्ने ।
- (ख) यथा संभव एउटै प्रकृतिको रंग प्रयोग गरी सामुदायिक होम स्टेको पहिचान गराउनु पर्नेछ ।
- (ग) समुदायमा विपद व्यवस्थापनको आवश्यक सामग्री तथा पूर्व तयारी गर्नुपर्नेछ ।

अनुसूची -३

(दफा ४ को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)

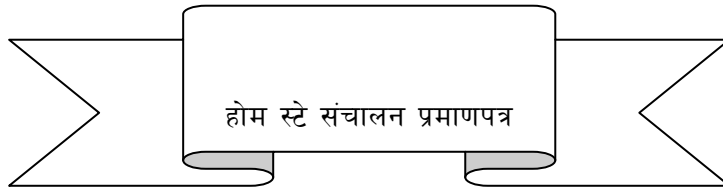
अपिहिमाल गाउँपालिका

गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय

खण्डेश्वरी, दार्चुला ।

प्रमाणपत्र संख्या :

मिति : .....

..... लाई होम स्टे संचालनकार्यविधि, २०७९ मा व्यवस्था भए अनुसार सामुदायिक/निजिहोम स्टेका रुपमा दर्ता गरी यो प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ ।

१. सदस्यको नाम :

--	--	--	--	--

शर्तहरू :

- व्यवस्थापन तथा संचालन समितिसँग समन्वय गरी पर्यटकहरूलाई बसोबासको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
- चलन चल्तीको वा निर्धारित मूल्यभन्दा बढी मूल्य लिनु हुँदैन ।
- स्थानीय सामाजिक साँस्कृतिक वातावरणलाई असर पर्ने खालको क्रियाकलापहरू गर्नु गराउनु हुँदैन । यो प्रमाणपत्र तथा अनुसूची ४ बमोजिमको आचार संहिता सबैले देख्ने स्थानमा राख्नु हुँदैन ।
- व्यवस्थापन तथा संचालन समितिसँग समन्वय गरी प्रत्येक वर्ष प्रतिवेदन बुझाउनु पर्नेछ ।
- यो प्रमाणपत्र प्रत्येक एक-एक वर्षमा नविकरण गराउनु पर्नेछ ।

अनुसूची ४

(दफा ९ को उपदफा (३) खण्ड (ढ) सँग सम्बन्धित)

Code of conduct for the Visitors (आचार संहिता)

The home stay visitors are expected to abide the following points:

पर्यटकहरूले निम्नलिखित आचार संहिताको पालना गर्नु पर्नेछ :

1. Do not pressure the owner for food, beverage and facilities not available at home stay. (होम स्टेमा उपलब्ध हुन नसक्ने खाना, पेय पदार्थ र सुविधाबारे संचालकलाई दबाव दिन पाइने छैन ।)
2. Do not disturb people at home or outside. (होम स्टे र छिमेकीलाई असर पर्ने गरी होहल्ला गर्न पाइने छैन)
3. Activities like music, cultural are strictly prohibited after 10 P.M . (होम स्टेमा गरिने गतिविधि, सांगीतिक, साँस्कृतिक क्रियाकलाप बेलुकी १०:०० बजे भन्दा पछि गर्न पाइने छैन ।)
4. Do not offer anything to the people beyond one's capacity. (होम स्टे संचालकको क्षमता बाहिरको सेवा सुविधा माग गर्न पाइने छैन ।)
5. Beware of doing any behavior (such as sexual activities), which is impressible to the local socio-cultural values. (सामाजिक मूल्यमान्यता, धर्म साँस्कृतिको दृष्टि नपच्ने व्यवहार, गतिविधि, यौनजन्य हिँसा गर्न पाइने छैन ।)
6. Respect to the rites and rutals of the local people . Wear such clothes that are permissible to the community. (स्थानीय समुदायको रिति रिवाजलाई सम्मान गर्नु पर्नेछ र समुदायमा सहज हुने कपडाहरू लगाउनु पर्नेछ ।)
7. Do not impress the owner or other people for doing immoral or illegal activities. Respect to the household routine for entrance and exit. (अनैतिक र गैरकानूनी क्रियाकलाप गर्न समुदायलाई दबाव दिनु हुँदैन ।)

8. Supply and use of narcotics or any forms of psyhotropic drugs at home or outside is strictly prohibited. (कुनै प्रकारका लठ्याउने प्रकारका लागु पदार्थहरु प्रयोग गर्न र विक्रि वितरण तथा ओसार पोसार गर्न सख्त मनाही छ ।)
9. Respect to the bio-diversity and ecology of the environment. (जैविक विविधता र वातावरणीय परिस्थितिलाई सम्मान गर्नुहोस् ।)
10. Carrying weapons (e.g. Gun, Explosive materials) are strictly prohibited. (हातहतियार जस्तै : बन्दुक, विस्फोटक पदार्थ बोक्न सख्त मनाही छ ।)
11. Home stay visitors compulsory submit own identity cards. For foreigners, we will rely on valid visa or passport. (होम स्टेमा बस्नेहरुले अनिवार्य रूपमा आफ्नो परिचय खुल्ने कागजात पेश गर्नु पर्नेछ । विदेशी पाहुनाहरुको हकमा नेपालमा बसाई बाँकी भएको मान्य अवधि हेरी यसका लागि visa र passport लाई आधार मानिनेछ ।)

अनुसूची -५

(दफा ९ (ठ) सँग सम्बन्धित)

आ.व. .... को वार्षिक प्रतिवेदन

श्री अपिहिमाल गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, खण्डेश्वरी, दार्चुला ।

होम स्टेको नाम :

स्थान : दार्चुला जिल्ला : अपिहिमाल गाउँपालिका : .....

टोल : ..... सामुदायिक होम स्टे भए आवद्ध संख्या .....

दर्ता मिति : .....

१. पर्यटक आवागमन संख्या र आयविवरण :

सि.नं.	महिना	पर्यटक संख्या	प्रमुख संख्या	प्रमुख क्रियाकलाप	प्रमुख मुलुकहरु	मासिक आय	कैफियत
१							
२							
३							
४							
५							
६							
७							
८							
९							
१०							
११							
१२							
जम्मा							

(खानपान, बास, दृश्यवालोक्न, हाईकिङ, साँस्कृतिक कार्यक्रम, परम्परागत खेलमा सहभागी गराउने, जंगल ट्रेक, इको ट्रेक इत्यादि ।)

२. होम स्टे मार्फत पुऱ्याइएको सेवा सुविधा : .....

३. प्रचार प्रसार गराएको विवरण : .....

४. आय-व्ययको वार्षिक लेखापरीक्षण भएको प्रतिवेदनको विवरण (प्रतिवेदन साथ संलग्न गर्नुपर्ने) :

निवेदक,

नामथर : ..... फ्याक्स : .....

पद : ..... टेलिफोन : .....

ठेगाना : ..... इमेल : .....

मिति : ..... वेबसाइट : .....

आज्ञाले:

लक्ष्मण सिंह धामी

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत